

2006 VE 2018 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Kenan BULUT*

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, yapılandırıcı yaklaşım dikkate alınarak hazırlanmış ve 2006 yılında uygulanmaya başlanan “İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı” ile 2018 yılında yayımlanan “Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)”ı çeşitli açılardan karşılaştırılarak incelemektir. Çalışmada söz konusu öğretim programları yapıları, amaçları ve perspektifleri, ilk okuma yazma yaklaşımları, ölçme ve değerlendirme yaklaşımları, temalar ve metin sayıları, metin türleri ve metinlerin nitelikleri, öğrenme alanları ve kazanımların yapısı, kazanımların sayısı ve alanlara dağılımı, yöntem ve teknikler, metinlerde bulunması gereken özellikler, ders kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı ve diğer hususlar yönünden karşılaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Çalışma ‘temel nitel araştırma’ desenine göre yürütülmüştür. Çalışmada veriler, doküman incelemesine göre toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonunda 2006 Programı’nın ilk defa köklü değişiklikler içermesi ve kendisinden önceki programlarla karşılaştırıldığında önemli derecede üstün özelliklerinden dolayı Türkçe öğretimine yeni bir soluk kazandırdığı tespit edilmiştir. Ancak ne kadar iyi olursa olsun şartların hızla değiştiği bir dönemde, zamanın gerisinde kalmamak için programların belli aralıklarla yenilenmesi gerektiği, bu açıdan bakıldığında 2018 Programı’nın 2006 Programı temelinde yenilenmesinin olumlu bir adım olduğu, iki programın da üstün yönleri olmakla birlikte 2018 Programı’na bakıldığında, program açısından olumlu yönde bir gidişatın olduğu vurgulanmıştır. Çalışmanın sonunda, bundan sonra yapılacak öğretim programlarının daha nitelikli olması için program yapımcılarına ve uygulayıcılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 2006 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programları, karşılaştırma, inceleme

A COMPARATIVE ANALYSIS OF 2006 AND 2018 TURKISH COURSE CURRICULA

ABSTRACT

The aim of this study is to *comparatively analyze the primary school Turkish course curriculum (grades 6, 7, 8) prepared in line with a constructivist approach and started to be implemented in 2006 and the Turkish course curriculum (grades 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 and 8) released in 2018*. The study compared the curricula in terms of their structures, objectives and perspectives, first reading and writing approaches, measurement and evaluation approaches, themes and number of texts, types and qualities of texts, learning areas and outcomes, number of learning outcomes and their distribution in areas, methods and techniques, features required in texts, textbook, workbook and teacher's guidebook and other issues. The study was conducted according to the ‘basic qualitative research’ pattern. Data were collected using document analysis and analyzed using descriptive analysis. The 2006 curriculum was the first to include fundamental changes and was significantly superior to previous curricula. It, therefore, brought a breath of fresh air to the Turkish teaching. However, no matter how good they are, curricula should be revised at short intervals to catch up with the rapidly changing world. Therefore, the renewal of the 2018 curriculum on the basis of the 2006 curriculum is a positive step. Both curricula have their strengths and the 2018 curriculum shows that there is a positive trend in terms of curriculum preparation. Based on the results, the study makes various recommendations to those who prepare curricula and then to those who implement them to make sure that future curricula are more effective and qualified.

Key Words: 2006 and 2018 Turkish Course Curricula, comparison, examination

* Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı. Van, kenanabulut80@gmail.com

GİRİŞ

Yaşam boyu devam eden ve dinamik bir süreç olan eğitim-öğretim faaliyetleri icra edilirken hiç kuşkusuz bir toplumun tarihsel serüveni, gelişmişliği ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle toplumda ihtiyaçların değişmesi ve artması, eğitim-öğretim faaliyetlerini de birinci dereceden etkilemektedir. Elbette bilim ve teknolojideki hızlı değişim, eğitim ve öğretim faaliyetlerini de etkilemiş, uzun zamandan beri ciddi plan ve programlara göre yürütülmekte olan bu alandaki çalışmaları daha da önemli kılmıştır.

Ülkelerin eğitim politikalarının bir gereği olarak önemle üzerinde durulması gereken konulardan birisi de öğretim programlarıdır. Öğretim programları, belli bir zamanda, bir plan çerçevesinde, bazı stratejilere göre ve birtakım yöntem ve tekniklerle öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi işidir. Öğretim programları, öğretim faaliyetleri için gerekli olan fiziki ortam, zaman dilimi, öğretmen, ders araç-gereçleri, takip edilecek yöntem ve teknikler vb. her şeyi kapsamaktadır. Öğretim programlarının içeriğini toplumların ihtiyaçları, toplumsal değerler ve bunlara göre şekillenen eğitim sistemleri belirler. “21. Yüzyıl’da, evrensel değerleri olmayan bir eğitim sisteminin ulusal idealler gerçekleştirilmesi de oldukça zordur” (Akınoğlu, 2005, S. 32).

“Bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir” (MEB, 2018). Dolayısıyla bilgiyi üreten ve uygulayan, bununla kalmayıp eleştirel ve yaratıcı düşünen, girişimci ve kararlı, iletişim becerilerini kullanabilen ve empati yapabilen bireylerin yetişmesine katkı sağlayacak öğretim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Altunkaya (2010, s. 10)’ya göre “okullarda uygulanan eğitim programları ve ders kitapları, Türk Milli Eğitimi’nin bütün amaçlarını gerçekleştirecek şekilde yapılandırılmalı ve dünyada eğitim alanında meydana gelen gelişmeler ışığında kendi kültür ve medeniyetimizle birleştirilerek geliştirilmelidir”. Çünkü öğretim programlarının çıktıları bütün paydaşları etkilemektedir. Ünal, Coştu ve Karataş (2004) da “geliştirilen öğretim programlarının incelenmesi ve yeni programların bu incelemelerden elde edilen veriler ışığında geliştirilmesi” gerektiğini ifade etmişlerdir. “Eğitimde kalitenin artırılması, ihtiyaca cevap verebilen nitelikli eğitim programlarının geliştirilmesiyle mümkündür” (Atık ve Aykaç, 2017, s. 587). Ayrıca Özenç (2018, s. 39)’in ifade ettiği gibi “dünyada dönemselsel olarak farklı her alanda bir takım değişiklik ve yenilikler yaşanmaktadır. Yaşamın doğası olarak, eski ve yeniler hayatta her zaman varlığını hissettirecektir. Değişimin gereği olarak elbette eğitim alanı da bundan nasibini almaktadır.” Bu açıdan bakıldığında programların çağın koşullarına göre yenilenen ihtiyaçların gerisinde kalmaması için belli aralıklarla gözden geçirilerek yenilenmesi, günün koşullarına uyarlanması bir gerekliliktir.

Eğitim amaçları ile müfredat konularını içine alan öğretim amaçlarının tespit edilmesi süreci sonrasında, ortaya konan hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının tespit edilmesi önemli bir meseledir (Temizyürek ve Balcı, 2015, s. 497). Dolayısıyla “uygulanan bir eğitim-öğretim programının incelenmesi ve değerlendirilmesi, programın verimliliği ve kalitesi hakkında geri bildirimler sağlar” (Duman, 2004). Bu nedenle özellikle akademik alanda nitelikli çalışmaların yapılmasına olan ihtiyaç tartışılmazdır. Temizyürek ve Balcı (2015, s. 497) da aynı noktaya vurgu yapmışlardır: “Türkçe derslerinde belirlenecek eğitim amaçlarının doğru tespiti ancak bu sahada yapılan akademik çalışmaların artması ve elde edilen sonuçların programlara yansıtılması ile mümkündür”.

Göğüş (1970, s. 145)’ e göre “Cumhuriyet’in ilanından önce ve sonra Ankara hükümetince orta dereceli okulların programları üzerinde araştırmalar yapılmış ve bazı programlar hazırlanmışsa da bunların uygulanmasına geçilmemiştir”. Bu nedenle Türkçe dersi için ilk olarak hazırlanan öğretim programları, 1924 yılında Cumhuriyetin kurulmasının hemen ardından hazırlanan “İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı” (ilköğretim birinci kademe için) ve “Lise Birinci devre Müfredat Programı” (ilköğretim ikinci kademe için)dır. Bu programlar daha sonra birçok kez yenilenmiştir. 2004-2005 yıllarına gelindiğinde Türkçe Dersi Öğretim Programı ilk kez yapılandırıcı yaklaşım dikkate alınarak hazırlanmıştır (2004 yılında birinci kademe, 2005 yılında ise ikinci kademe için). Taslak olarak hazırlanan ve bir yıl sonra da tüm ülkede faaliyete konulan program, 2015 yılına kadar ufak-tefek değişikliklerin dışında uygulanmaya devam etmiştir. 2015 yılında birtakım değişiklikler yapılmış ve program yenilenmiştir. Ancak 2015 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı pilot uygulamalarla

sınırlı kalmıştır. Daha sonra 2017 yılında taslak şeklinde hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) ilk olarak 1. ve 5. sınıflarda uygulanmış, 2018 yılının Ocak ayında üzerinde yapılan son değişikliklerden sonra 2018-2019 Eğitim ve Öğretim yılından itibaren bütün sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır. Programda “bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir” (MEB, 2018).

Çalışmanın amacı ve önemi

Bu çalışmanın amacı, *yapılandırıcı yaklaşım dikkate alınarak hazırlanmış ve 2006 yılında uygulanmaya başlanan “İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı” ile 2018 yılında yayımlanan “Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)”nı çeşitli açılardan karşılaştırarak incelemektir.*

İlk olarak 1924 yılında hazırlanarak uygulanmaya başlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2005 yılına geldiğimizde birçok kez ya değişikliğe uğramış ya da yenilenmiştir. 2005 yılında ise ilk defa köklü bir değişikliğe gidilmiş, farklı bir yaklaşıma göre programlar hazırlanmaya başlanmıştır. Yapılandırıcı yaklaşım dikkate alınarak programı hazırlanan derslerden birisi de Türkçe dersi. Ana dili dersi ve ana derslerden birisi olması nedeniyle Türkçe dersi programının köklü değişiklikler yapılarak yenilenmesi önemli bir adımdır. Çünkü bilgi değil beceri dersleri olan dil derslerinin, özellikle ana dili derslerinin, diğer derslerdeki kazanımların edindirilmesinde de önemli bir katkılarının olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Yaklaşık on yıl boyunca uygulanan program, ilk olarak 2015 yılında çeşitli değişiklikler yapılarak yeniden yayınlanmıştır. Daha sonra 2017 yılında taslak olarak, 2018 yılında ise 2017 taslağına son şekli verilerek yeniden yayınlanan öğretim programı bütün okullarda 1’den 8. sınıfa kadar uygulanmaktadır. Değişiklikler yapılarak hazırlanan 2015 ve 2018 programlarında da yapılandırıcı yaklaşım dikkate alınmıştır.

Değişimin baş döndürücü hızı hiç kuşkusuz nesiller üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Okullarda öğrenim gören bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir paya sahip olan öğretim programlarının, değişimi göz ardı etmesi düşünülemez. Aksi takdirde ülkenin geleceğine yön verecek nesillerin yetişmesinde önemli zaafılar yaşanır. Bu nedenle programların yeri ve zamanı geldiğinde ihtiyaca uygun olarak yenilenmesi bir zorunluluktur. 2006 Programı da 2018 Programı da böyle bir ihtiyacın ürünüdür.

Yayımlanan programların ne tür değişiklikler ve farklılıklar içerdiği, söz konusu değişiklikler ve farklılıkların olumlu mu olumsuz mu olduğunun ortaya konulması ancak programlar üzerinde yapılan çeşitli akademik çalışmalarla mümkün olabilir. Bu çalışma bu açıdan önemlidir. 2018 Programı’ndaki yeniliklerin, özellikle Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ve on kök değer gibi tamamen yeni olan birtakım başlıkların bilimsel açıdan değerlendirilmesi bir gerekliliktir. Ancak bu tür çalışmalar neticesinde varsa eksiklikler, aksaklıklar görülebilir ya da değişiklik yapılma ihtiyacı fark edilebilir.

Bütün bunlardan dolayı tarafsız bir bakışla incelenip objektif değerlendirmelerin yapılacağı bu tür çalışmalar önemli ve gereklidir.

Bu çalışma kapsamında, söz konusu programlar, içerdikleri konular dikkate alınarak,

- yapıları,
- amaçları ve perspektifleri,
- ilk okuma yazma yaklaşımları,
- ölçme ve değerlendirme yaklaşımları,
- temalar ve metin sayıları,
- metin türleri ve metinlerin nitelikleri,
- öğrenme alanları ve kazanımların yapısı,
- kazanımların sayısı ve alanlara dağılımı,
- yöntem ve teknikler,
- metinlerde bulunması gereken özellikler,

- ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı,
- ve diğer hususlar yönünden karşılaştırılmış ve incelenmiştir.

Sınırlılıklar

Bilindiği üzere 2005 ve 2006 yıllarında son şekli verilerek uygulanmaya başlanan iki program söz konusudur. 2005 yılında ilköğretim birinci kademe için *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5. Sınıflar)*, 2006 yılında ise ikinci kademe için *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı* uygulanmaya başlamıştır. Bu çalışmada bu iki programdan 2006 yılında hazırlanarak uygulanmaya başlanan *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı* ile 2018 yılında hazırlanan *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)* karşılaştırılarak incelenmiştir. 2005 Programı ise ilgili bir-iki husus dışında bu çalışmanın kapsamı dışındadır.*

YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma çeşitlerinden ‘temel nitel araştırma’ desenine göre yürütülmüştür. Merriam (2013, s. 22)’a göre bir kişi fenomenolojik, gömülü (örtük) teori, öyküsel analiz, eleştirel ya da etnografik vb. nitel çalışma türlerinden birisini değil ama nitel bir çalışma yapabilir. Yazar, yorumlayıcı bir yaklaşımla yapılan bu tür çalışmaları ‘temel nitel araştırma’ olarak adlandırmaktadır. Temel nitel araştırmalarda veriler görüşmeler, gözlemler ya da doküman analizi yoluyla toplanır (Merriam, 2013, s. 23). Bu çalışmada da veriler doküman incelemesine göre toplanmıştır. Araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 187) doküman incelemesi, “yapılacak olan çalışma ile ilgili mevcut kayıt ve belgeleri toplayıp belirli norm veya sisteme göre kodlayıp inceleme işlemine” (Çepni, 2012, s. 116) denir. Belgesel gözlem ya da belgesel tarama olarak da adlandırılan (Çepni, 2012, s. 116) doküman analizinde araştırmacı öncelikle amacına yönelik mevcut kaynakları bulur, dikkatlice okur, gerekli bilgileri not alır ve notlardan yola çıkarak birtakım değerlendirme işlemleri yapar. Bu süreçte dikkat edilmesi gereken en önemli nokta bu süreçte araştırmacının kaynaklardaki bilgileri, kaynaktan anlatılmak istenilen gibi anlaması ve o şekilde kullanmasıdır. Bu yöntemde daha çok yapılanlardan yola çıkılarak, genel eğilimlerin, farklı fikirlerin varlıkları biraz daha netleşmiş olur (Çepni, 2012, s. 116-117).

Çalışma materyali

Bu araştırmanın çalışma materyalini, 2006 yılında uygulanmaya başlanan “İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı” ve 2018 yılında yayımlanan “Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)” oluşturmaktadır. Çalışma çerçevesinde bu iki program başlıklar halinde incelenmiştir.

Verilerin toplanması

Çalışma kapsamında ilk olarak çalışma materyalini oluşturan iki program ayrıntılı olarak incelenmiştir. Araştırma konusuyla ilgili literatür taraması yapılmış, çalışma için yardımcı olacak kaynaklar elde edilmiştir. Elde edilen kaynaklar incelenmiş, notlar çıkarılarak yazmaya hazırlık yapılmıştır. Daha sonra çalışma için betimsel analiz yöntemine uygun bir çerçeve oluşturulmuş ve başlıklar belirlenmiştir. Başlıklar belirlenirken iki programda da ele alınan konular dikkate alınmıştır. Son olarak belirlenen başlıklara göre bulgular ortaya konularak yorumlanmıştır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Doküman analizi çalışmaları ya betimsel analiz ya da içerik analizi şeklinde yapılmaktadır. “2006 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” adlı bu çalışmada elde edilen veriler betimsel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizine göre daha yüzeysel olan bu analizde “elde edilen veriler, daha önceden belirlenmiş olan başlıklar altında özetlenir ve yorumlanır” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224). Betimsel analiz ‘betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma’, ‘tematik

* Çalışmanın bundan sonraki kısmında bu programlar için genellikle 2005 Öğretim Programı ya da 2005 Programı; 2006 Öğretim Programı ya da 2006 Programı; 2018 Öğretim Programı ya da 2018 Programı şeklinde bahsedilecektir.

çerçeveye göre verilerin işlenmesi', 'bulguların tanımlanması' ve 'bulguların yorumlanması' olmak üzere dört aşamadan oluşur (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224). Bu çalışmada da veriler analiz edilirken bu aşamalar takip edilmiştir.

BULGULAR

2006 ve 2018 Türkçe Öğretim Programlarının karşılaştırılmasını içeren bu çalışmada bulgular başlıklar halinde ayrı ayrı olarak ele alınmıştır.

Her şeyden önce iki programda da ünite yaklaşımı yerine tematik yaklaşım sergilenmiştir. İlk defa 2005 ve 2006 programlarında, yapılandırıcı yaklaşımın etkisi sonucu programlarda yer almaya başlayan tematik yaklaşım, 2018 Programı'nda da aynı şekilde devam etmektedir.

Programların yapıları yönünden karşılaştırılması

2018 yılında yayınlanan öğretim programlarının tamamında ortak olan bir bölüm bulunmaktadır. Bu bölüm aynı zamanda programların ilk bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde bütün programların ortak amaçlarından, perspektiflerinden bahsedilmektedir. Yine bu bölümde bütün programlar için geçerli olan ölçme-değerlendirme yaklaşımlarından, bireysel gelişimin öğretim programlarıyla ilişkilendirilmesinden bahsedilmektedir. Bu bölümden sonra "öğretim programının uygulanması", ve "öğretim programının yapısı" bölümleri yer almaktadır. "öğretim programının uygulanması" bölümünde "Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları", "öğrenme öğretme yaklaşımı", "ölçme ve değerlendirme yaklaşımı", "uygulamada dikkat edilecek hususlar", "Türkçe dersi 1-8. sınıflar ders kitabı forma sayıları ve ebatları" başlıkları yer almaktadır. Son bölüm olan "öğretim programının yapısı" başlığının altında ise "öğretim programının yapısı", "kazanımların yapısı" ve "kazanımlar ve açıklamaları" yer almaktadır.

2006 Türkçe Öğretim Programı, "giriş", "6, 7 ve 8. sınıf kazanımları -etkinlik örnekleri- açıklamalar" ve "programla ilgili açıklamalar ve ekler" olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümün alt başlıkları ise "programdaki temel yaklaşım", "programın yapısı", "öğrenme ve öğretme süreci", "hazırlanacak kitapların forma sayıları", "temel dil becerileri ve dil bilgisi oranı", "programda kullanılan sembollerini açıklayıcı tablo" şeklindedir. Programın yapısı başlığının altında "genel amaçlar", "temel beceriler" "temel dil becerileri ve dil bilgisi", "kazanımlar", "etkinlikler", "açıklamalar", "ara disiplinler" ve "Atatürkçülük" başlıkları yer almaktadır. İkinci bölümün altında herhangi bir alt başlık bulunmazken üçüncü bölümün altında "Atatürkçülük", "Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımları ile eşleşen ara disiplin alan kazanımları tablosu", "programın uygulanmasında öğretmenin rolü", "okuma metinlerinde bulunması gereken özellikler", "dinlenecek/izlenecek materyallerin içeriğinde bulunması gereken özellikler", "6, 7 ve 8. sınıflarda yer verilmesi gereken türler", "temalar", "yöntem ve teknikler", "etkinlik örnekleri", "okuma gelişim dosyası", "ölçme ve değerlendirme", "ders işleniş ile ilgili açıklamalar", "ders işleniş örneği", "sözlük" ve "kaynakça" başlıkları bulunmaktadır.

Programların amaçları ve perspektifleri yönünden karşılaştırılması

İki programda da 'vizyon' ifadesi geçmemektedir. Bununla birlikte programların amaçları ve perspektiflerine baktığımızda sahip oldukları vizyonu görmek mümkündür. Vizyon insanların, örgütlerin vb. odaklandıkları hedefleri gerçekleştirebilmek için oluşturdukları fikri modellerdir (Kılıç, 2010, s. 88). Örgüt içi işleri ve çatışmaları yeni bir perspektife sokan vizyon (Uğurluoğlu ve Çelik, 2009), gelecekte oluşturulmak istenilen en iyi durumun zihinsel bir ifadesi, oluşturulmak istenen mevcut durumdan daha kapsamlı, daha iyi, daha başarılı, gerçekçi, güvenilir bir gelecektir (Avamleh ve Gardner, 1999'dan akt. Kılıç, 2010, s. 88). Diğer bir ifadeyle vizyon, "liderin yaratmak istediği geleceğin enstantane bir fotoğrafıdır" (Swayne ve ark. 2006'dan akt. Uğurluoğlu ve Çelik, 2009).

2018 Programı'nda yer alan ilk bölümde bütün öğretim programları için genel bir amaçtan ve genel bir perspektiften bahsedilmektedir. Buradaki genel amaç çerçevesinde okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve lise için olmak üzere toplam dört amaçtan bahsedilmekte ve her bir aşamayı tamamlayan öğrencilerin birbirini tamamlayıcı amaçlara ulaşması hedeflenmektedir.

Öğretim programlarının perspektifi başlığı altında çok önemli iki başlık yer almaktadır. Bunlardan birincisi *değerlerimiz* diğer ise *yetkinliklerdir*. *Değerlerimiz*, ilk defa bir başlık olarak 2018 yılında yayınlanan bütün öğretim programlarında yer almış ve bu çerçevede on tane kök değer belirlenmiştir. Söz konusu kök değerler şunlardır: *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik*. Bunlar, “öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır” (MEB, 2018). Değerlerin 2018 Programı’nda yer alması programın vizyonu ile ilgilidir. Kılıç (2010, s. 88)’a göre vizyonla insanları toplumda bir arada tutan, harekete geçiren, kıskırtan, canlılık veren, derinden bağlı olunan değerler düşünülür.

Yetkinlikler başlığı altında ise 2015 yılında kabul edilerek resmi gazetede yayınlanan *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi* yer almaktadır. TYÇ olarak programda kısaltması kullanılan *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi*’nin amacı “tüm öğrenme ortamlarında kazanılmış ve kalite güvencesi sağlanmış yeterliliklerin tanımlandığı, sınıflandırıldığı, yeterlilikler arasında geçiş ilişkilerinin belirlendiği ve hayat boyu öğrenmenin desteklendiği bütünleşik bir yapı sunmaktır” (TYÇ Yönetmeliği, Madde 4(1), 2015, s. 3).

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi sekiz anahtar yetkinlik belirlemektedir. Bunla *anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade*.

2018 yılında hazırlanan programların ikinci bölümlerinde, her programın kendi uygulamalarından bahsedilmektedir. Programların özel amaçları bu bölümde yer almaktadır. 2018 Türkçe Öğretim Programı’nın da ikinci bölümünde programın özel amaçları yer almaktadır.

2006 Programı’na bakıldığında ise programların tamamı için ortak bir şeyden bahsetmek mümkün değildir. Zaten yapılandırıcı yaklaşım esas alınarak hazırlanan ilk programlardan birisi olan 2006 Türkçe Öğretim Programı için bunu düşünmek mümkün değildir. Programın *giriş* bölümünde *programdaki temel yaklaşım* yer almaktadır. Buna göre 2006 Öğretim Programı’nda yaklaşım olarak, öğrenme sürecinde öğrencinin birikim ve deneyimlerinden hareketle sorunlara çözümler üretmesi, öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrencinin gelişim düzeyinin dikkate alınması, dolayısıyla değerlendirmede öğretim sürecindeki gelişimin de önemli olduğu benimsenmiş, bu yaklaşımın temel hedefinin, “öğrencinin öğretmen rehberliğinde etkili iletişim kurması, grup çalışmalarına katılması, öğrendiklerini aşamalı bir biçimde inşa etmesi” olduğu vurgulanmıştır.

Genel amaçlar başlığı altında ise 2006 Türkçe Öğretim Programı’nın amaçlarından bahsedilmiştir. Bu, 2018 Programı’ndaki özel amaçlara denk gelmektedir.

Programların amaçları incelendiğinde, iki programda yer alan amaçların birçoğunun benzer olduğu görülmektedir. Örneğin 2006 Programı’nda “yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri” maddesi yer alırken 2018 Programı’nda “bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi” ve “okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması” maddeleri yer almaktadır.

İki programda da teknolojinin kullanımının gerekliliğine vurgu yapılmakla birlikte 2006 Programı’nda teknolojinin kullanımı ile ilgili vurgulamalar, 2018 Programı’na göre daha yüzeysel kalmıştır. Bu da aradan geçen zaman dikkate alındığında normaldir. Her alanda olduğu gibi eğitimde de teknolojinin ileri seviyede ve bilinçli olarak kullanımı gerekli, hatta zorunludur. Henüz çok yaygın olmazsa da eğitim portallarının kullanımı, öğretmenlerin ön hazırlık yaparken bu portallardan yararlanmaları, zaman zaman ders esnasında bu tür portalların aktif olarak kullanılması ve bir kısım etkinliklerin bu portallardan yapılması, hem öğrenciler için hem de öğretmenler için birçok kolaylık sağlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığının da bu tür uygulamaları devreye koyduğu görülmektedir. 2018 Programı’nda yer alan “dersin işlenişinde ve uygulamalarda görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; slayt, bilgisayar,

televizyon, etkileşimli tahta, internet, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır” ifadeleriyle bu tür uygulamalar bir yandan teşvik edilirken diğer yandan “teknolojik araç ve gereçler kullanılırken gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik göz önüne alınmalı ve internetin güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır” ifadeleriyle de tehlikelere karşı uyarılarda bulunmaktadır.

Programların ilk okuma yazma yönünden karşılaştırılması*

Her iki programda da ilk okuma yazma öğretimine ayrı bir önem verilmiş ve “ses temelli ilk okuma-yazma öğretimi” benimsenmiştir. Ancak 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1- 5. Sınıflar)’na göre “bitişik eğik yazı öğretimi Ses Temelli Cümle Yöntemi ile birlikte yeniden ele alınmış ve bitişik eğik yazı ile ilk okuma yazma öğretimi öngörülmüştür” (MEB, 2009). 2018 yılında yayınlanan yeni programa göre ise “ilk okuma yazma öğretimi dik temel harf yahut birleşik eğik harflerle gerçekleştirilir” (MEB, 2018). Yani bitişik eğik yazı zorunlu olmaktan çıkarılıp öğretmenin tercihi bırakılmıştır.

2018 Programı’ndaki bu durum bir yıl sonra, yani 2019 yılında tekrar değiştirilmiş, bitişik eğik yazı tamamen kaldırılmıştır. 2019 yılında tekrar yayınlanan Türkçe Öğretim Programı’ndaki tek değişiklik bu konuda yapılmış, “ilk okuma yazma öğretimi tırnaksız dik temel harflerle gerçekleştirilir” ifadelerine yer verilmiştir. Ayrıca 2017 yılında yayınlanan, 2018 ve 2019 yıllarında son hali verilen Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ses gruplarında da değişiklikler yapılmıştır.

Programların ölçme ve değerlendirme yönünden karşılaştırılması

Ölçme ve değerlendirme yaklaşımı, 2005 yılından beri yapılandırıcı yaklaşım esas alınarak hazırlanan bütün öğretim programlarında en önemli başlıklardan biri olarak karşımıza çıkmıştır.

İki programda da ölçme ve değerlendirme çalışmalarının hem süreç hem sonuç ya da ürün odaklı olması gerektiği savunulmaktadır. Dolayısıyla yapılandırıcı yaklaşım ile hazırlanan iki programda da ölçme ve değerlendirme ile ilgili bakışın değişmediği görülmektedir.

“Türkçe dersinde ölçme ve değerlendirme; farklı amaçlarla, farklı zamanlarda ve farklı ölçme araçları kullanılarak yapılabilir. Öğretmenler eğitim öğretimin başlangıcında, sürecinde ve çıkışında çeşitli ölçme araçlarını kullanabilir ve öğrencilerin kullanmasını da sağlayabilir. Öğrencilerin değerlendirme sürecine katılmasıyla da ölçülen özellikle ilgili farklı kaynaklardan bilgi edinilmiş olur.” ... “Yukarıda da değinilmeye çalışıldığı gibi Türkçe dersinde, hem süreç değerlendirmesi hem de ürün değerlendirmesi birlikte yapılmalıdır. Süreç değerlendirmesinde; öğrencilerin süreç içerisindeki performanslarındaki gelişimleri izlenir. Ürün değerlendirmesinde ise programda belirlenen kazanımların öğrenciler tarafından ne ölçüde kazanıldığı, öğrencilerin neler öğrendikleri ölçülür” (MEB, 2006).

2018 Programı’nda da ölçme ve değerlendirmenin sürekli olması gerektiği vurgulanarak, “öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Sürekli değerlendirme, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin ilerleyişlerinin tespiti için de önemlidir” ifadelerine yer verilmiştir.

Ayrıca 2018 Türkçe Öğretim Programı’nın ilk bölümünde bütün programlara yönelik olarak bir ölçme-değerlendirme yaklaşımından bahsedilmektedir. Orada da öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeler sıralanmış, ölçme değerlendirme çalışmaları yapılırken

* Bu çalışma, 2006 yılında yayınlanan “İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı” ile 2018 yılında yayımlanan “Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)”nın karşılaştırması üzerine olduğundan, 2005 yılında yayınlanan “İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5. Sınıflar)”nda yer alan konuları içermemektedir. Bu nedenle “ilk okuma yazma” bölümüyle ilgili sadece dikkat çekici bir-iki değişikliğe değinilmiş, ayrıntılarına inilmemiştir.

kesin sınırlardan bahsedilemeyeceği, tüm bileşenlerin azami uyum içerisinde olması, bireysel farklılıkların dikkate alınarak yapılması gerektiği, sadece bilişsel ölçümlerin yeterli olmayacağı, öğretmen ve öğrencilerin birlikte katılımıyla mümkün olabileceği, özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak gerektiği (MEB, 2018) vurgulanmıştır.

2006 Programı'nda 'ölçme ve değerlendirme' başlığından sonra 'değerlendirme araç ve yöntemleri' başlığı yer almıştır. Bu başlık altında "Türkçe programı kazanımlarının değerlendirilmesinde öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılabilen bazı ölçme araçları ve yöntemleri hakkında kısa bilgiler ile form örnekleri" yer almaktadır. 2018 Programı'nda ise böyle bir bölüm ya da başlık yoktur.

Programların temalar ve metin sayıları yönünden karşılaştırılması

2006 Öğretim Programı'nda her sınıf düzeyinde altı tema, her temada ise üç okuma bir dinleme olmak üzere toplam dört metin öngörülmüştür. Dolayısıyla yıl boyunca işlenecek metin sayısı yirmi dördtür. Ders kitabında temaları destekleyen serbest okuma metinlerine ise tercihen yer verilebileceği ifade edilmiştir.

2018 yılında hazırlanan programda ise tema sayısı sekize çıkarılmış, her temada üç okuma bir dinleme ve bir serbest metnin olması öngörülmüştür. Böylece yıl boyunca işlenecek metin sayısı kırk olarak belirlenmiştir.

2006 Programı'nda yer alan "ders kitaplarında işleniş verilen 4 metin dışında 2 ek metne yer verilmelidir. Bu metinler, öğretmenin isteğine bağlı olarak ve etkinlikleri öğretmen tarafından düzenlenerek işlenebilecektir. Temada verilen diğer metinlerle aynı türde olabilecek bu metinlerin türü birbirinden farklı olmalıdır" ifadeleriyle zorunlu metinlerin dışında öğretmenin tercihine bırakılmak üzere iki metinden de bahsedilmiştir. 2018 Programı'nda ise tercihe bırakılan böyle bir durum söz konusu değildir.

Ayrıca 2018 Programı'na göre hangi temada hangi metin türlerinin ağırlıkta bulunacağına kitap yazarları karar vereceklerdir. "Ancak ilke olarak metin türlerinin temalar arasında, kitap bütününde dengeli bir şekilde dağılımının sağlanması esastır" (MEB, 2018). Her temada yer alacak sekiz seçmeli metnin ise temalara uygun ve eşit dağılması gerektiği ifade edilmiştir.

2006 Programı'nda ise bu konuya "her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmelidir. Altı temadan en az dördünde şiir türünde metin yer almalıdır" (MEB, 2006) ifadeleriyle yer verilmiş olup eşit bir dağılıma değil, türlere göre farklı bir denge unsuruna dikkat edildiği görülmektedir.

Her iki programdaki seçmeli ve zorunlu ana temalar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1. 2006 ve 2018 Türkçe öğretim programlarındaki temaların dağılımları

Niteliği	2006 Türkçe Öğretim Programı'na göre temalar	2018 Türkçe Öğretim Programı'na göre temalar
Zorunlu	Sevgi (6. sınıflar için) Millî kültür (7. sınıflar için) Toplum hayatı (8. sınıflar için) Atatürkçülük (her sınıf düzeyi için)	Erdemler (her sınıf düzeyi için) Millî Kültürümüz (her sınıf düzeyi için) Millî Mücadele ve Atatürk (her sınıf düzeyi için)
Seçmeli	Sevgi (7 ve 8. sınıflar için) Millî kültür (6 ve 8. sınıflar için) Toplum hayatı (6 ve 7. sınıflar için) Okuma Kültürü İletişim Hak ve Özgürlükler Kişisel Gelişim	Birey ve toplum Okuma kültürü İletişim Hak ve özgürlükler Kişisel gelişim Bilim ve teknoloji Sağlık ve spor

Bilim ve Teknoloji Alışkanlıklar Zaman ve Mekân Duygular Doğa ve Evren Güzel Sanatlar Kavramlar ve Çağrışımlar	Zaman ve mekân Duygular Doğa ve evren Sanat Vatandaşlık Çocuk dünyası

Temalara bakıldığında ‘Milli Kültür(ümüz)’ ve ‘Atatürkçülük’ temalarının iki programda da zorunlu temalar arasında yer aldığı, okuma kültürü, iletişim, hak ve özgürlükler, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji, zaman ve mekân, duygular, doğa ve evren temalarının iki programda da seçmeli temalar arasında yer aldığı, 2006 Programı’nda ‘Güzel Sanatlar’ teması yer alırken 2018 Programı’nda bunun yerine ‘Sanat’ temasının yer aldığı, 2006 Programı’nda ‘Toplum Hayatı’ teması zorunlu temalar (7. sınıflar için) içinde yer alırken 2018 Programı’nda bunun yerine ‘Birey ve Toplum’ temasının seçmeli tema olarak yer aldığı görülmektedir. Bunların dışında ‘Sevgi’ teması 2006 Programı’nda, ‘Erdemler’ teması 2018 Programı’nda zorunlu tema iken; ‘Alışkanlıklar’, ‘Kavramlar ve Çağrışımlar’ temaları 2006 Programı’nda, ‘Sağlık ve Spor’, ‘Vatandaşlık’, ‘Çocuk Dünyası’ temaları 2018 Programı’nda seçmeli temalar olarak yer almıştır.

Programların metin türleri ve metinlerin nitelikleri yönünden karşılaştırılması

Metin türlerinde de programlar arasında değişikliklere gidildiği görülmektedir. İlgili tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2. 2006 ve 2018 Türkçe öğretim programlarındaki metin türlerinin dağılımı

Niteliği	2006 Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan metin türleri	2018 Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan metin türleri
Bilimler	Düşünceye dayalı Olaya dayalı Şiir	Bilgilendirici Hikâye edici Şiir
Metin türleri	Şiir (6, 7 ve 8. Sınıflar için) Hikâye (6, 7 ve 8. Sınıflar için) Anı (6, 7 ve 8. Sınıflar için) Masal (6. Sınıflar için) Fabl (6. Sınıflar için) Deneme (6, 7 ve 8. Sınıflar için) Tiyatro (6 ve 7.Sınıflar için)	Bilgilendirici Anı (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Biyografiler, Otobiyografiler (7 ve 8. Sınıflar için) Blog (6, 7 ve 8. Sınıflar için) Dilekçe (5, 7 ve 8. Sınıflar için) Efemera ve Broşür (liste, diyagram, tablo, grafik, kroki, harita, afiş vb. karma içerikli metinler) (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) e-posta (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Günlük (7 ve 8. Sınıflar için)
Metin türleri	Sohbet (söyleşi) (7 ve 8. Sınıflar için) Gezi yazısı (7. Sınıflar için) Biyografi (7. Sınıflar için) Makale (8. Sınıflar için) Roman (8. Sınıflar için) Eleştiri (8. Sınıflar için) Destan (8. Sınıflar için)	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.) (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Gezi Yazısı (6, 7 ve 8. Sınıflar için) Makale / Fıkra / Söyleşi /Deneme (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Mektup (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Özlü Sözler (vecize, atasözü, deyim, aforizma, duvar yazıları, motto, döviz vb.) (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Sosyal Medya Mesajları (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için)
		Hikâye edici Metinler

	Çizgi Roman (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Fabl (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Hikâye (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Karikatür (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Masal / Efsane / Destan (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Mizahi Fıkra (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Roman (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Tiyatro (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Şiir Şarkı / Türkü (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için) Şiir (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar için)

Tabloya bakıldığında iki programda da metin biçimlerinin aynı olduğu görülmektedir. Türlerle bakıldığında ise 2006 Programı'nda ana türlerin verildiği, bunların dışında kalan türlerin ise verilmemesi, tercihe bırakıldığı görülmekte iken 2018 Programı'nda ders kitaplarında yer alması gereken türler ve sınıf düzeyleri net bir şekilde belirtilmiştir. 2018 Programı'nda, 2006 Programı'nda yer alan türlerden 'eleştiri' hariç tamamı yer almakla birlikte bunların dışında kalan birçok türe de yer verilmiştir.

İki programda da sınıf düzeylerine göre işlenecek türlerin birçoğu ortak olmakla birlikte özellikle makale, roman, eleştiri, destan türleri 2006 Programı'nda sadece 8. sınıflarda yer alırken 2018 Programı'nda diğer sınıf düzeylerinde de yer aldığı görülmektedir.

Programların öğrenme alanları ve kazanımların yapısı yönünden karşılaştırılması

2006 Programı'nda yer alan 'öğrenme alanları' başlığı 2018 Programı'nda yer almamış, 2006 Programı'nda öğrenme alanları ile ilgili verilen ayrıntılı bilgiler 2018 Programı'nda yer almamıştır.

İki programda da yer alan kazanımlar dört öğrenme alanı altında gruplandırılmıştır. 2006 Programı'nda 'amaç ve kazanımlar' başlığı altında her bir öğrenme alanı için beş veya altı amaç, her amaç için ayrı ayrı kazanımlar söz konusu iken 2018 Programı'nda öğrenme alanlarına ait bu amaçlara yer verilmemiş, sadece kazanımlar ve açıklamaları yer almıştır. 2006 Programı'nda dil bilgisi ise öğrenme alanlarına destekleyici mahiyette yer almaktadır. Örnek görseller aşağıda yer almaktadır.

KURULUMLAR ÖĞRETİM ALANI ÖRNEĞİ FARKLILIK ÖRNEĞİ		
AMAÇ VE KAZANIMLAR	ÖĞRETİM ALANI ÖRNEĞİ	KAZANIMLAR
1. Okuma becerilerini geliştirme	Okuma becerilerini geliştirme	Okuma becerilerini geliştirme
2. Yazma becerilerini geliştirme	Yazma becerilerini geliştirme	Yazma becerilerini geliştirme
3. Dinleme becerilerini geliştirme	Dinleme becerilerini geliştirme	Dinleme becerilerini geliştirme
4. Konuşma becerilerini geliştirme	Konuşma becerilerini geliştirme	Konuşma becerilerini geliştirme
5. Dil bilgisi becerilerini geliştirme	Dil bilgisi becerilerini geliştirme	Dil bilgisi becerilerini geliştirme

2006 Türkçe Öğretim Programında yer alan amaç ve kazanımların yapısı

2018 Türkçe Öğretim Programında yer alan kazanımlar ve açıklamalarının yapısı

Ayrıca 2006 Program yapısında görüldüğü üzere 'etkinlik örnekleri' ve 'açıklamalar'a da birer sütunda yer verilmiştir. Her öğrenme alanı için etkinlik örnekleri de yine programda mevcuttur. Programın ilk defa uygulanıyor olması nedeniyle bu durum gerekli görülmüştür. 2018 Programı'nda ise böyle bir şey söz konusu değildir.

2018 Programı'nda 1'den 8'e kadar "bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarını" yer verilmişken 2006 Programı'nda 6, 7 ve 8. sınıflar için aynı amaç ve kazanımlar söz konusudur.

Programların kazanımların sayısı ve alanlara dağılımı yönünden karşılaştırılması

2006 Programı’nda okuma, dinleme, konuşma, yazma olmak üzere dört öğrenme alanı ve bu öğrenme alanlarını destekleyen dil bilgisi yer almaktadır. Programda bu öğrenme alanları ve dil bilgisinin amaç ve kazanımları mevcutken, 2018 Programı’nda okuma, dinleme, konuşma, yazma olmak üzere dört öğrenme alanı ve bu öğrenme alanlarının kazanımları ile kazanım açıklamaları mevcuttur. Aşağıdaki tabloda iki programın öğrenme alanları ve kazanımlarının sayısı yer almaktadır.

Tablo 3. 2006 ve 2018 Türkçe öğretim programlarındaki öğrenme alanları ve kazanımlarının sayısı

2006 Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan öğrenme alanları ve kazanımlarının sayıları						2018 Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan öğrenme alanları ve kazanımlarının sayıları				
Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma	Dil Bilgisi amaç ve kazanımları	Ara Disiplin Kazanımları	Sınıflar	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
5	5	5	6	6. sınıfta 2 amaç 7. sınıfta 5 amaç 8. sınıfta 3 amaç	14 kazanım	-	-	-	-	-
42	42	51	42	6. sınıfta 16 kazanım 7. sınıfta 20 kazanım 8. sınıfta 17 kazanım		5. sınıf 12	7	34	16	
						6. sınıf 12	7	35	14	
						7. sınıf 14	7	38	17	
					8. sınıf 14	7	35	20		

Tabloya bakıldığında, 2006 Programı’ndaki öğrenme alanlarına ait amaçlar 2018 Programı’nda kaldırılmış, 2006 Programı’nda olmayan kazanım açıklamaları 2018 Programı’nda bir yenilik olarak yer almıştır. Ayrıca ara disiplin kazanımları da 2006 yılındaki programda mevcutken, 2018’de kaldırılmıştır. Okuma kazanımları 2018 Programı’nda, 2006 Programı’ndan farklı olarak ‘akıcı okuma’, ‘söz varlığı’ ve ‘anlama’ şeklinde üç alt başlık altında ele alınmıştır.

Dikkat edilmesi gereken bir başka şey de 2006 Programı’nda yer alan kazanım sayısının 2018 Programı’nda düşürülmüş olmasıdır. Bununla birlikte 2018 yılında bir kısım kazanımlara “açıklamalar” eklenmiştir.

2018 Programı’na göre “birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar kazanımların yapısı ve hiyerarşisi, öğrencilerin temel dil becerilerinin yanı sıra üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir” (MEB, 2018).

2006 Programı’nda dört öğrenme alanından hariç olarak dil bilgisi konuları için her sınıf düzeyinde ayrı ayrı ‘amaç ve kazanımlar’ yer alırken 2018 Programı’nda dil bilgisi ile ilgili kazanımlar programın geneline dağıtılmıştır.

Programların yöntem ve teknikler yönünden karşılaştırılması

Türkçe derslerinde öğrenme alanlarına ait kazanımların öğrencilere edindirilmesi sürecinde kullanılacak yöntem ve teknikler önemlidir. Çünkü Türkçe dersine ait yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde karmaşaya yol açacak durumların yaşanmaması gerekir. Bu nedenle yeni bir anlayışla hazırlanmış

olmasından dolayı 2006 Programı'nda kazanımların edindirileceği *tür, yöntem ve tekniklerin amaç ve uygulama biçimlerinin ayrıntılı olarak yer alması* yerindedir. 2018 Programı'nda bunlara yer verilmemiştir.

Programların metinlerde bulunması gereken özellikler yönünden karşılaştırılması

İki programda da ders kitaplarına konulacak metinlerde bulunması gereken özellikler belirlenmiştir. 2006 Programı'nda belirlenen özelliklerin birçoğu 2018 Programı'ndakilerle ortak olmakla birlikte farklılıklar da mevcuttur. 2006 Programı'nda okuma ve dinleme metinlerinin özellikleri ayrı başlıklar şeklinde yer almış, 2018 Programı'nda ise böyle bir ayırım yapılmamıştır.

2006 Programı'na göre aynı kaynaktan ikiden fazla metin alınmamalıdır. İki programa göre de “aynı yazardan en fazla iki metin seçilmelidir”.

2006 Programı'nda şiirlerin bütün halinde alınmasının esas olduğu, şiir dışında, yıl boyunca işlenecek okuma metinlerinin yarısının bütün halinde alınması gerektiği, şiir dışında bütün hâlinde alınan metinlerde eğitsel yönden uygun olmayan ifadeler olduğu takdirde “metnin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla en fazla bir cümle, cümlelerin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla en fazla beş kelime çıkarılma” (MEB, 2006) gerektiği ifade edilmiştir. 2018 Programı'nda ise bütün halinde alınması gereken metin sayısına ve oranına değinilmemiş, ancak 2006 Programı'ndakine benzer olarak “metinlerdeki eğitsel yönden uygun olmayan ifadeler (argo ve küfür, olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar, cinsellik, şiddet vb. içeren unsurlar) metnin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla çıkarılmalıdır” ifadelerine yer verilmiştir. Diğer taraftan 2018 Programı'na göre “yazarın söyleyişinden ya da Türkçenin dönemseller söyleyiş özelliklerinden kaynaklı yazım farklılıkları hata olarak nitelendirilip düzeltilmez. Metin içerisinde yer alan dönemseller farklılıklara (yazım ve noktalama) yönelik açıklamalar dipnot şeklinde verilmelidir. Ayrıca bu hususlardan öğretim amaçlı olarak yararlanılabilir” (MEB, 2018), 2006 Programı'nda bu yönde bir ifadeye rastlanmamıştır.

2006 Programı'na göre “yıl boyunca işlenecek okuma metinlerinin 1/3'ünde metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzenlemeye gidilebilir. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılamaz” (MEB, 2006). 2018 Programı'na göre de “metnin bütünlüğü ve tutarlılığı korunmak kaydıyla bazı bölümler çıkarılarak kısaltmaya gidilebilir” (MEB, 2018).

2018 Programı'na göre “tamamı ders kitabına alınamayacak uzunluktaki roman, hikâye, tiyatro, destan gibi türlerdeki eserlerden yapılan alıntılarda eserdeki bağlamın yakalanabilmesi için metnin başında eserin seçilen bölümüne kadar olan kısmın kısa özeti”nin verilmesi ve “seçilen metnin eserin hangi bölümünden alındığına dair kısa bir açıklama”nın yapılması gerektiği vurgulanırken 2006 Programı'nda bununla ilgili olarak bu vb. türlerden alınacak bölümlerin kendi içinde bütünlük taşıması gerektiği yönüne atıfta bulunulmuştur.

2006 Programı'na göre ders kitabı yazarları tarafından yazılan metinlerin sayısının ikiyi geçmemesi gerektiği vurgulanırken, 2018 Programı'na göre ders kitabı yazarı tarafından yazılan metinler kullanılmamalıdır. “Yalnızca 1. sınıf ders kitaplarında ders kitabının yazarı/yazarları tarafından yazılan en fazla iki metne yer verilebilir” (MEB, 2018). Ancak “ders kitabında gazete haberi, reklam, dilekçe, tutanak, öz geçmiş, ağ günlüğü (blog), sosyal medya uygulamalarında yer alan yazı türlerinde ders kitabının yazarı/yazarları tarafından üretilen metinler de kullanılabilir” (MEB, 2006).

2018 Programı'na göre “aynı yayınevine ait kitaplarda bir sınıf düzeyi için seçilen metin, başka bir sınıf düzeyinde kullanılmamalıdır” (MEB, 2018). 2006 Programı'nda ise böyle bir sınırlama söz konusu değildir.

Programların ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı yönünden karşılaştırılması 2006 Programı'nın uygulama çalışmaları çerçevesinde, öğrencilere, metinlerin yer aldığı birer ders ve etkinliklerin yer aldığı birer çalışma kitabı verilirken; öğretmenlere de neyi, ne zaman ve nasıl yapacaklarına dair planlamaların yer aldığı birer öğretmen kılavuz kitabı verilmiştir. 2018 Programı'nın

uygulamaya konulmasıyla birlikte bu durum değişmiş, öğretmenlere kılavuz kitapları verilmemiş, öğrencilere verilen çalışma kitapları da kaldırılmış, etkinlikler ders kitaplarında yer almıştır.

Programların diğer hususlar yönünden karşılaştırılması

2006 Türkçe Öğretim Programında *temel beceriler* başlığı altında yer alan *Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik* becerileri 2018 Programı'nda yer almamaktadır. Burada söz konusu olabilecek boşluğun TYÇ'ler aracılığıyla doldurulduğu görülmektedir. Nitekim "öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir" (MEB, 2018) ifadesi buna işaret etmektedir.

Yine 2006 Programı'nın amaçları arasında yer alan *anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme* gibi zihinsel beceriler, 2018 Programı'nda sadece ilk okuma yazma bölümünde "düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesinde ilk okuma yazma öğretiminin önemli bir işlevi vardır" şeklinde yer almıştır.

Yine 2006 Programı'nda 'Atatürkçülükle ilgili konular ve açıklamaları' başlıklı bir bölüm yer alırken, 2018 Programı'nda böyle bir bölüme yer verilmemiştir.

2006 Programı'nda her sınıf düzeyi için ders işleniş örnekleri mevcutken 2018 Programı'nda böyle bir şey bulunmamaktadır. 2006 Programı için bu durum normal hatta zorunlu olarak görülmelidir. Çünkü tamamen yeni bir anlayışla hazırlanmış bir program olan 2006 Programıyla ilk defa karşılaşacak olan uygulayıcıların dersleri nasıl işleyeceğine dair problemler yaşamasının olası olduğu göz önüne alındığında, hazırlanmış bu örnekler yol gösterici rolünü yerine getirmişlerdir.

İki programın hazırlanmasında da yapılandırıcı yaklaşım dikkate alınmış olmakla birlikte herhangi bir yaklaşım adı zikredilmemiştir. 2005 yılından itibaren uygulanmaya başlanan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5. Sınıflar)'nın hazırlanmasında dikkate alınan yaklaşımlar, programda, "Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programı'nda yapılandırıcı yaklaşım merkeze alınmakla birlikte, çoklu zekâ, beyin temelli öğrenme, öğrenci merkezli eğitim, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim, sarmal, tematik ve beceri yaklaşımı gibi çeşitli eğitim yaklaşımlarından da yararlanılmıştır" (MEB, 2009) şeklinde yer almıştır.

2018 Programı'nda her geçen gün daha da önemli hale gelen Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı'yla ilgili olarak "özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler için; bireysel özellikleri, performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda Türkçe Dersi Öğretim Programı temel alınarak 'Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)' hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. BEP'de yer alacak olan kazanımların belirlenmesinde, öğrenme öğretme sürecinin düzenlenmesinde ve başarımın değerlendirilmesinde o öğrencinin hazır bulunuşluğu, bilişsel, sosyal ve bedensel özellikleri dikkate alınmalıdır" ifadelerine yer verilmiş ve bireyselleştirilmiş eğitime ayrı bir önem verilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

2006 ilköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ile 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)'nın çeşitli yönlerden karşılaştırılarak incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada genel hatlarıyla şu sonuçlara varılmıştır.

- İki programda da tematik yaklaşım söz konusudur.
- 2006 Programı 2018 Programı'na göre daha detaylıdır.
- İki programın da amaç ve yaklaşımları mevcuttur. Ancak 2018 Programı'nda yer alan *Öğretim programlarının perspektifi* başlığı altında yer alan 'Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)' ve 'değerlerimiz' alt başlıkları tamamen yenidir. TYÇ çerçevesinde sekiz başlık, değerlerimiz çerçevesinde de on kök değer belirlenmiştir.

- Amaçlar kısmında iki programda da teknolojinin kullanımının gerekliliğine vurgu yapılmakla birlikte 2006 Programı'nda teknolojinin kullanımı ile ilgili vurgulamalar 2018 Programı'na göre daha yüzeysel kalmıştır.
- İki programda da ses temelli ilk okuma-yazma öğretimi benimsenmiş olmakla birlikte 2018 Programı'nda farklı olarak ilk okuma yazma öğretiminin dik temel yahut birleşik eğik harflerle gerçekleştirilebileceği ifade edilerek esneklik sağlanmıştır. Ancak 2019 yılında yapılan son değişiklikle bitişik eğik yazı tamamen kaldırılmış, ilk okuma yazma öğretiminin turnaksız dik temel harflerle gerçekleştirileceği ifade edilmiştir.
- 2018 Programı'nın ilk bölümünde, 2018 yılında yayınlanan bütün programlara yönelik ortak bir yaklaşımdan bahsedilmiştir.
- İki programda da ölçme ve değerlendirme yaklaşımına özel bir önem verilmiş, hem süreç hem de sonuç odaklı bir değerlendirmenin olması gerektiği vurgulanmıştır.
- 2006 Programı'nda değerlendirme araç ve yöntemlerine ayrıca genişçe yer verilirken 2018 Programı'nda bu mevcut değildir.
- 2018 Programı'nda 2006 Programı'na göre hem tema hem de temalarda yer alacak metin sayılarında artış görülmektedir. 2006 Programı'nda 6 tema öngörülürken bu, 2018 Programı'nda 8'e; 2006 Programı'nda 24 metin öngörülürken bu, 2018 Programı'nda 40'a çıkarılmıştır.
- 2018 Programı, metin türleri konusunda da daha zengin bir içeriğe sahiptir. 2006 Programı'nda sınırlı sayıda tür yer alırken 2018 Programı'nda bu yelpaze oldukça geniş tutulmuştur.
- 2006 Programı'nda yer alan 'öğrenme alanları' başlığı 2018 Programı'nda yer almamış, öğrenme alanları ile ilgili verilen ayrıntılı bilgiler 2018 Programı'nda yer almamıştır.
- 2006 Programı'nda yer alan 'amaç ve kazanımlar' başlığı 2018 yılında sadece 'kazanımlar' olarak yer almış, ayrıca kazanım açıklamalarına yer verilmiştir. 2006 Programı'nda etkinlik örnekleri ve açıklamalara da birer sütunda yer verilmişken 2018 Programı'nda bunlara yer verilmemiştir. 2018 Programı'nda 2006 Programı'na göre kazanım sayısı düşürülmüştür. 2006 Programı'nda 6, 7 ve 8. sınıf kazanımları ortak iken 2018 Programı'nda 1'den 8. sınıfa kadar sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir.
- Ayrıca 2006 Programı'nda yer alan dil bilgisi ve ara disiplin alan kazanımları 2018 Programı'nda yer almamış, dil bilgisi kazanımları programın geneline dağıtılmıştır. Burada yer alan ara disiplin temalarının bir kısmı 2018 Programı'nda ana ya da alt temalar çerçevesinde ele alınmıştır.
- Yine 2006 Programı'nın amaçları arasında yer alan *anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme* gibi zihinsel beceriler, 2018 Programı'nda sadece ilk okuma yazma bölümünde "düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesinde ilk okuma yazma öğretiminin önemli bir işlevi vardır" şeklinde yer almıştır.
- Yine 2006 Programı'nda 'Atatürkçülükle ilgili konular ve açıklamaları' başlıklı bir bölüm yer alırken, 2018 Programı'nda böyle bir bölüme yer verilmemiştir.
- 2006 Türkçe Öğretim Programı'nda Türkçe derslerinde uygulanacak *tür, yöntem ve tekniklerin amaç ve uygulama biçimleri* ayrıntılı olarak yer almaktayken, 2018 Programı'nda bunlara yer verilmemiştir.
- Ders kitaplarına alınması gereken metinlerde bulunması gereken özelliklerin birçoğunun iki programda da aynı olduğu görülmektedir. Bazı maddelerde ise değişikliklere gidilmiştir. 2018 Programı'nda yer alan özellikler üzerinde daha çok durulmuştur.
- 2006 Programı'nın uygulama çalışmaları çerçevesinde öğrencilere, metinlerin yer aldığı birer ders ve etkinliklerin yer aldığı birer çalışma kitabı verilirken; öğretmenlere de neyi, ne zaman ve nasıl yapacaklarına dair planlamaların yer aldığı birer öğretmen kılavuz kitapları verilmiştir. 2018 Programı çerçevesinde bu uygulamaya son verilmiştir.
- İki programın hazırlanmasında da yapılandırıcı yaklaşım dikkate alınmış olmakla birlikte programlarda herhangi bir yaklaşım adı zikredilmemiştir. 2005 yılından itibaren uygulanmaya başlanan ilköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5. Sınıflar)'nın hazırlanmasında ise bu ifade doğrudan kullanılmıştır.

- 2018 Programı'na göre Program temel alınarak *'Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)'* nin hazırlanması ve kullanılması gerektiği vurgulanmışken 2006 Programı'nda böyle bir konuya değinilmemiştir.
- 2006 Programı'nda her sınıf düzeyi için ders işleniş örnekleri mevcutken 2018 Programı'nda böyle bir şey bulunmamaktadır.

Tartışma

Çalışmanın sonuçlarından birisi 2006 Programı'nda yer alan 'öğrenme alanları' başlığı ve öğrenme alanları ile ilgili verilen ayrıntılı bilgilerin 2018 Programı'nda yer almamış olmasıdır. Aydın (2017) da 2018 Programı'nın taslağı olan 2017 Programı ile 2015 Programını karşılaştırdığı çalışmasında Türkçe öğretiminin temelini oluşturan öğrenme alanlarına ait 2017 Programı'nda herhangi bir başlık ve açıklamaya yer verilmediğini ifade etmiş, "programın bu yönünün Türkçe öğretimine uygun olup olmaması açısından bir tartışma konusu" (Aydın, 2017) olduğunu belirtmiştir.

Bu çalışmada ders kitaplarına alınacak metinlerde bulunması gereken birçok özelliğin iki programda da aynı olduğu sonucuna varılmış, bir kısım maddelerde ise değişikliğe gidildiği ve 2018 Programı'nda yer alan özellikler üzerinde daha çok durulduğu ifade edilmiştir. 2006, 2015 Programları ile 2017 Taslak Programı'nı karşılaştıran Bağcı Ayrancı ve Mutlu (2017)'ya göre de 2017'deki ders kitabına alınacak metinlerin nitelikleri içerik olarak daha zengindir. Yazarlara göre metin türü bakımından edebî yön vurgusu da 2017 Türkçe Öğretim Programı'nda mevcuttur. Araştırmacılar aynı çalışmada "*2017 Türkçe Öğretim Programı'nda yazarın biyografisinde sadece edebî yönün vurgulanması gerekliliği belirtilmiştir. 2006 Türkçe Dersi Programı'nın metin seçiminde belirttiği hususların metnin içeriğine yönelik ifadelerinin dikkatle seçildiği görülür. Dil zevkine özellikle vurgu yapılmıştır*" ifadelerine yer vermişlerdir.

Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlardan bir diğeri 2018 Programı'nda 2006 Programı'na göre kazanım sayısının düşürülmüş olduğudur. Bir programda kazanım sayısının azalması "programın etkinlik ve kazanım temelli olmadığını gösterir" (Aydın, 2017). Diğer taraftan 2006 Programı'ndaki bazı kazanımların benzerleri 2018 Programı'nda kazanım açıklamalarında yer almıştır.

Ayrıca 2006 Programı'nda yer alan dil bilgisi ve ara disiplin alan kazanımları 2018 Programı'nda yer almamış, dil bilgisi kazanımları programın geneline dağıtılmıştır. Burada yer alan ara disiplin temalarının bir kısmı 2018 Programı'nda ana ya da alt temalar çerçevesinde ele alınmıştır. Bayburtlu (2015), 2006 Programı'nın öğrenme alanlarının okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi olarak düzenlendiğini, her bir öğrenme alanına ait kazanımların belirlenerek programda belirtildiğini, dil bilgisi öğrenme alanının salt bir başlık olarak ele alındığını ifade etmiş ve "öğrenme alanlarının çokluğu programın yapısını biraz karmaşıklaştırmıştır. Öğrenme alanları kazanım sayılarının da fazla olmasına sebep olmuştur" ifadelerine yer vermiştir. Dolayısıyla 2006 Programı'nda öğrenme alanlarının daha fazla olmasının ve her birisine ait kazanımların olmasının bir karmaşaya yol açtığı görüşü alan uzmanlarınca paylaşılmaktadır.

2006 Programı'nda Türkçe derslerinde uygulanacak *tür, yöntem ve tekniklerin* amaç ve uygulama biçimleri ayrıntılı olarak yer almaktayken, 2018 Programı'nda bunlara yer verilmemiştir. Bu, 2006 Programı'nın üstün özelliklerinden birisidir. Bağcı, Ayrancı ve Mutlu (2017)'ya göre de "2006 Türkçe Öğretim Programı'nın yöntem ve teknikler başlığı altında dinleme-izleme, konuşma, okuma, yazma yöntem ve tekniklerine ayrı ayrı yer verilmesi ve her öğrenme alanı için etkinlik örneklerinin ayrı ayrı sunulması iyi yönde ayırt edici"dir. Ayrıca araştırmacılar, 2006 Türkçe Öğretim Programı'nın öğrenme alanlarına göre değerlendirme formlarının çeşitliliğinin de dikkat çekici olduğunu, örnek ders işleme sürecinin olmasının, öğrenme alanlarının ders içi dağılım yüzdelerinin verilmesinin 2006 Türkçe Öğretim Programı'nın üstün yönleri olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmada da 2006 Programı'nda değerlendirme araç ve yöntemlerine genişçe yer verildiği ancak 2018 Programı'nda bunun mevcut olmadığı; 2006 Programı'nda her sınıf düzeyi için ders işleniş örnekleri mevcutken 2018 Programı'nda böyle bir şeyin bulunmadığı ifade edilmiştir.

Melanlıoğlu (2008, s.72)'na göre Cumhuriyet'ten bugüne ele alınan Türkçe programlarına bakıldığında 1924, 1926 ve 1930 programlarında doğrudan kültür aktarımı ile ilgili bir ifadeye rastlanmamıştır. Yazar 1936, 1948, 1968, 1981 ve 2005 programlarında ise sınırlı sayıda olmakla birlikte kültür aktarımına yönelik amaçların yer aldığı ifade etmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre ise 2018 Programı'nda değerler eğitimi özellikle yer verildiği ve on kök değer belirlendiği görülmektedir. Ayrıca 2018 Programı'nda yer alan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)'nin sekiz maddesi de tamamen yenidir.

2006 Programı yapılandırıcı yaklaşımın temel alınarak hazırlandığı ilk programdır. Cumhuriyet'in kuruluşundan seksen yıl sonra hazırlanan, o güne kadar hazırlanmış programlarda olmayan birçok yeniliği bünyesinde barındırmakla köklü değişiklikleri içeren bir program olan 2006 Programı, kendisinden sonra hazırlanan 2015 Programı'na, 2017 Taslak Programı'na ve 2018 Programı'na temel oluşturmuştur. Dolayısıyla 2006 Programı'ndan sonraki programlar bir yönden 2006 Programı'nın birer revize programlarıdır. Bayburtlu (2015)'nin ifade ettiği gibi "2006 Programı, önceki programlarda yer alan öğretmen merkezli anlayışın öğrenmede yetersiz kalması üzerine öğrenci merkezli bir anlayışla öğrencideki zihinsel becerileri geliştirme ve bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasına ağırlık vermiştir".

Bu çalışmada 2018 Programı'nda 2006 Programı'na göre hem tema hem de temalarda yer alacak metin sayılarında artış olduğu, 2006 Programı'nda 6 tema öngörülürken bunun 2018 Programı'nda 8'e; 2006 Programı'nda 24 metin öngörülürken bunun 2018 Programı'nda 40'a çıkarıldığı bulgulanmıştır. İşeri ve Baştuğ (2016) daha fazla metinle etkinlik yapılmasının öğrenciye, farklı metinlerle karşılaşmasını sağlama ve okuma alışkanlığını devam ettirme açısından olumlu yönde katkı sağlayabileceğini ifade etmiştir.

Kısacası her şeyden önce 2006 Programı ilk defa köklü değişiklikler içermesi ve kendisinden önceki programlarla karşılaştırıldığında önemli derecede üstün özelliklerinden dolayı Türkçe öğretimine yeni bir soluk kazandırmıştır. Ancak ne kadar iyi olursa olsun çağın bir gereği olarak şartların hızla değiştiği bir dönemde zamanın gerisinde kalmamak için programların kısa aralıklarla yenilenmesi bir gerekliliktir. Girgin (2011, s. 11) de dinamik bir yapıya sahip olan eğitim programlarının, "nitelikli, eğitilmiş insan gücünü, toplumun ihtiyaçlarına uygun biçimde ve istenilen kalitede yetiştirebilmek için, belirli aralıklarla, tarafsız olarak gözden geçirilmeli ve gerekli değişiklikler yapılmalıdır" ifadelerine yer vermektedir. Bu nedenle 2018 Programı'nın 2006 Programı temelinde yenilenmesi olumlu bir adımdır. Çalışmanın çeşitli yerlerinde 2006 Programı'nın olumlu yönleri olarak vurgulanan birçok şey, 2006 Programı'nın yapılandırıcı yaklaşımla hazırlanan ilk program olmasından ve eğitimin bileşenlerinin (öğretmen, yönetici, öğrenci ve veliler) tamamının ilk defa böyle bir programla karşılaşması olmasından kaynaklanan, 'bir ihtiyacı giderme'ye yönelik olduğu düşünülmektedir. 2018 Programı'nda yüzeysel olarak yer alan bir kısım yönlerin de artık ihtiyaç kalmadığından, ayrıntılara girme gereğinin ortadan kalkması fikrinden kaynaklandığı düşünülmektedir. İki programın da bazı üstün yönleri olmakla birlikte 2018 Programı'na bakıldığında, program açısından olumlu yönde bir gelişimin olduğu söylenebilir.

Öneriler

- Öğretim programlarının çok detaylı olması karmaşıklığa sebep olmaktadır. Bu nedenle mümkün olduğu kadar ayrıntılara yer vermekten kaçınılmalıdır. Diğer taraftan açıklama ihtiyacı duyulan alanlarla ilgili gerekli bilgilerin verilmesi de şarttır. Bu yönüyle bakıldığında 2006 Programı çok ayrıntılı olduğundan bazı konularda karmaşaya yol açmıştır. Ama yapılandırıcı yaklaşımla yapılan ilk program olması nedeniyle bazı ayrıntılara yer vermesi doğrudur. 2018 Programı'nın ise detaylara çok yer vermemesi olumlu bir durum olmakla birlikte yöntem ve teknikler, öğrenme alanları, ölçme ve değerlendirme araçları ile ilgili bir takım konularda oldukça yüzeysel kalması olumsuz olarak değerlendirilmiştir.
- 2018 Programı'nda yer alan kök değerlerin ve TYÇ'lerin edindirilmesinde gerekli ciddiyetin gösterilmesi, özellikle değer öğretiminde uygulama ağırlıklı çalışmaların çoğaltılması gerekir. Aksi durumda içi boşaltılmış bir şekilde okul ortamına taşınacak birtakım değerlerin iyice yozlaşması kaçınılmaz olur.

- 2018 Programı'nın ilk bölümünde 2018 yılında yayınlanan bütün programlara yönelik ortak bir yaklaşımdan bahsedilmesi, 'eğitimde söz birliği'nin olması açısından olumlu bir durumdur, geliştirilmelidir.
- 2018 Programı'nda kazanım sayısının düşürülmesi öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesi için önemlidir. Beceri yaklaşımına daha çok önem verilerek Türkçe öğretim programlarının beceri yaklaşımını geliştirme odaklı olarak hazırlanmasına ağırlık verilmelidir.
- Daha önce öğretmenlere dağıtılan kılavuz kitapların daha işlevsel bir şekilde hazırlanarak tekrar öğretmenlere dağıtılması gerekir. 2005 öncesinde kullanılan yıllık ve günlük planların tekrar gündeme gelmesi, dolayısıyla öğretmenlerin sadece prosedür gereği bu planları buldurması, olumlu bir durum olarak görülmemektedir.
- Çalışma kitaplarının kaldırılması ise olumlu bir durumdur. Ancak çalışma kitaplarıyla birleştirilen ders kitaplarının daha nitelikli olması gerekir.
- Programları uygulayanların, özellikle öğretmenlerin, öğretim programlarını önemsemeleri, gereğini yerine getirmek için azami derecede çaba göstermeleri, görüp-gözlemledikleri eksiklikleri dönüt olarak ilgili yerlere mutlaka bildirmeleri gerekir.

KAYNAKLAR

- Akinoğlu, O. (2005). Türkiye'de uygulanan ve değişen eğitim programlarının psikolojik temelleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 31-46.
- Atik S. & Aykaç, N. (2017). 2009 ve 2015 Türkçe öğretim programlarının eğitim programı öğeleri açısından değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 586-607.
- Aydın, E. (2017). Türkçe dersi öğretim programlarının (2015 ve 2017) değerlendirilmesi. *Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(28), 41-66.
- Bağcı Ayrancı, B. & Mutlu, H. H. (2017). 2006, 2015 ve 2017 Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *International Journal of Language Academy*, 5(7-December), 119-130.
- Bayburtlu, Y. S. (2015). 2015 Türkçe dersi öğretim programı ve 2006 Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish and Turkic*, 10(15), 137-158.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (2015). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nin Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik* (Karar Sayısı: 2015/5213).
- Çepni, S. (2012). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Davey, L. (1991). The application of case study evaluations. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 2(9), 1-2.
- Duman, B. (2004). İlköğretim Türkçe programının etkililiğinin değerlendirilmesi (Konya ve Muğla örneklerinin karşılaştırılması). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 85-108.
- Girgin, Y. (2011). Cumhuriyet dönemi (1929-1930, 1949,1981) Ortaokul Türkçe öğretimi programlarının içerik, genel ve özel amaçlarıyla karşılaştırmalı gelişim düzeyi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 11-26.
- Göğüş, B. (1970). Anadili olarak Türkçenin öğretimine tarihsel bir bakış. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten*, 18, 123-154.
- İşeri, K., & Baştuğ, M. (2016). Yeni Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *International Journal of Language Academy*, 4(4-Winter), 17-35.
- Karabay, A. (2005). *Kubaşık öğrenme etkinliklerinin ilköğretim beşinci sınıf Türkçe dersinde öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kılıç, M. (2010). Stratejik yönetim sürecinde değerler, vizyon ve misyon kavramları arasındaki ilişki. *Sosyoekonomi*, 13(13), 81-98
- MEB (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2015). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- MEB (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Melanlıoğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 64-73.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma - desen ve uygulama için bir rehber / Qualitative research a guide to design and implementation*. (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel Akademik.
- Özenç, E. G. (2018). 2015 ile 2017 ilkököl Türkçe öğretim programının karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 38-50.
- Temizyürek F. & Balcı, A. (2015). *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okullar Türkçe Programları*. Ankara: Nobel Akademik yayıncılık.
- Uğurluoğlu, Ö. & Çelik, Y. (2009). Örgütlerde stratejik liderlik ve özellikleri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 12(2), 121-156.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Extended Abstract

Education is a lifelong and dynamic process. The history, development and needs of society should be taken into consideration when education is handled. Continuously changing and increasing social needs, therefore, directly affect educational activities. Of course, advances in science and technology have not only affected educational activities but also made studies in the field of education, carried out according to serious plans and programs for a long time, even more important. The aim of this study is to *comparatively analyze the primary school Turkish course curriculum (grades 6, 7, 8) prepared in line with a constructivist approach and started to be implemented in 2006 and the Turkish course curriculum (grades 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 and 8) released in 2018*. The study compared the curricula in terms of their structures, objectives and perspectives, first reading and writing approaches, measurement and evaluation approaches, themes and number of texts, types and qualities of texts, learning areas and outcomes, number of learning outcomes and their distribution in areas, methods and techniques, features required in texts, textbook, workbook and teacher's guidebook and other issues. Turkish course curricula, the first of which was prepared and implemented in 1924, has been modified or revised numerous times until 2005. However, in 2005, a radical change was made to curricula and they started to be prepared according to a different approach. The Turkish course curriculum is one of those based on the constructivist approach. Making fundamental changes to the Turkish course curriculum was a very important step because it is not only a main course but also the course for native language. Language courses are not knowledge but skill courses, and especially those for native language play a critical role in helping students develop skills in other courses as well. The curriculum, which was implemented for nearly a decade, was first modified and re-released in 2015. The curriculum drafted in 2017 and finalized in 2018 is implemented in all schools from grade 1 to 8. The 2015 and 2018 curricula are also based on the constructivist approach. The dizzying speed of change undoubtedly has a significant impact on generations. Curricula play an important role in students' education, and therefore, they should have their share of the change. Otherwise, we face significant weaknesses in the education of generations that will shape the future of the country. Curricula should, therefore, be revised as needed when the time comes. The 2006 and 2018 curricula are the result of that need. It is necessary to perform studies on curricula to determine what changes and differences they have and whether they are positive or negative changes and differences. This study is important in this respect. Innovations in the 2018 curriculum and especially a number of completely new topics such as "the Turkish qualifications framework" and "ten core values" should be scientifically analyzed. Only such studies can reveal deficiencies and shortcomings in curricula and make recommendations for revision and/or modification. Therefore, such objective studies are important and necessary. The study was conducted according to the 'basic qualitative research' pattern. Data were collected using document analysis. Document analysis involves the analysis of written materials containing information on an issue under investigation (Yıldırım & Şimşek, 2011, p. 187). Data were analyzed using descriptive analysis. The 2006 curriculum was the first to include fundamental changes and was significantly superior to previous curricula. It, therefore, brought a breath of fresh air to Turkish teaching. However, no matter how good they are, curricula should be revised at short intervals to catch up with the rapidly changing world. Therefore, the renewal of the 2018 curriculum on the basis of the 2006 curriculum was a positive step. The 2006

curriculum was the first to be prepared based on a constructive approach and aimed to satisfy all of the components of education (teachers, administrators, students and parents). The 2018 curriculum, on the other hand, has some superficial parts. The reason for this might be that there is no need to provide detailed information about those issues anymore. Both curricula have their strengths and the 2018 curriculum shows that there is a positive trend in terms of curriculum preparation. Based on the results, the study makes various recommendations to those who prepare curricula and then to those who implement them to make sure that future curricula are more effective and qualified.

